



<b>Vergadering:</b>	PHO+ Energie (conceptverslag)
<b>Datum:</b>	5 september 2018
<b>Aanwezig:</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>– Mevr. J.W.E. Spies (portefeuillehouder Energie vanuit het DB Holland Rijnland, voorzitter)</li><li>– Dhr. W.N.A. Joosten (gemeente Leiderdorp)</li><li>– Dhr. J.C. Knape (gemeente Katwijk)</li><li>– Mevr. F. Spijker (gemeente Leiden)</li><li>– Mevr. M. Leewis (gemeente Leiden, namens de Omgevingsdienst West-Holland, vervangt mevr. Y. Peters-Adrian)</li><li>– Mevr. J.A. Ingwersen (gemeente Nieuwkoop)</li><li>– Dhr. A. Gotink (gemeente Noordwijkerhout, vervangt Dhr. M.G. Bilars)</li><li>– Dhr. L. Maat (gemeente Alphen aan den Rijn)</li><li>– Mevr. H. Sahin (gemeente Oegstgeest)</li><li>– Dhr. R.F. Bouter (gemeente Zoeterwoude)</li><li>– Mevr. M.A.M. Lamers (gemeente Voorschoten)</li><li>– Mevr. C.J. Hoekstra (gemeente Hillegom)</li><li>– Dhr. R.M. ten Boden (gemeente Teylingen)</li><li>– Mevr. I.A.A. van der Meer (gemeente Kaag en Braassem)</li><li>– Mevr. M.J.C. Fles (gemeente Noordwijk)</li><li>– Dhr. J.C.H. Haan (Hoogheemraadschap van Rijnland)</li><li>– Dhr. J.M. Ververs (Holland Rijnland)</li><li>– Mevr. V. Monkhorst (Holland Rijnland, verslag)</li></ul>

*Afwezig: Mevr. J.M.P. van der Laan (gemeente Lisse), Dhr. J.F. Weber (provincie Zuid-Holland), Dhr. M.G. Bilars (gemeente Noordwijkerhout) en Mevr. Y. Peters-Adrian*

15.30 – 15.53

#### **01 Opening, mededelingen, verslagen vorig PHO+ en Stuurgroep en vaststelling agenda**

- Mevr. Spies schetst kort de stand van zaken rondom de RES (Regionale Energiestrategie) en de relatie met ons Regionaal Energieakkoord. Mevr. Spies stelt voor ons Regionaal Energieakkoord te beschouwen als de RES en het in deze vorm aan te bieden. De leden van het PHO+ Energie stemmen in met dit voorstel.
- Mevr. Spies deelt mede dat het nog onduidelijk is hoe de optelsom van alle Regionale Energiestrategieën zal leiden tot een Nationaal Klimaatakkoord. De vraag is op welke manier het geformuleerd zal worden, mogelijk in megawatt (zoals ons Regionaal Energieakkoord) of mogelijk in termen van CO<sub>2</sub> reductie.
- Als bijlage 1.4 is de uitnodiging voor woningcorporaties in het kader van het Energieakkoord bijgevoegd. Deze uitnodiging is verstuurd naar alle woningcorporaties in de regio Holland Rijnland, met als boodschap de woningcorporaties op actieve wijze te willen ondersteunen bij de energietransitie. De meeste gesprekken met de woningcorporaties zijn in de zomer al gevoerd en wellicht zal er een gezamenlijke bijeenkomst volgen om met elkaar tot afspraken te komen. Mogelijk kunnen er gezamenlijk bouwstenen ontwikkeld worden die we kunnen gebruiken om te komen tot prestatieafspraken. Mevr. Spies vraagt of de aanwezigen na kunnen denken over een bouwsteen voor de prestatieafspraken.
- Mevr. Spies merkt op dat het in het kader van de woningcorporaties van belang is de Nationale woonagenda 2018 – 2021 (van minister Ollongren (BZK) te volgen, onderdeel daarvan is de evaluatie van de Woningwet. In deze evaluatie zal gekeken worden in hoeverre woningcorporaties in staat zijn te voldoen aan hun maatschappelijke opdracht, met als één van de opdrachten: het verduurzamen van de woningvoorraad.
- Bijlage 1.5 de mijlpalenplanning, zal aangepast en aangescherpt worden voor het volgende PHO+ Energie van 21 november 2018.

15.53 – 16.11

#### **02 Klimaatakkoord en de Regionale Energiestrategie (RES)**

- Mevr. Spijker vraagt aandacht voor Hart van Holland en de ruimtelijke, integrale afweging die binnen er vanuit Hart van Holland ontwikkeld zal gaan worden.
- Mevr. Spies merkt op dat de ruimtelijke vertaling voor het opwekken van duurzame energie nog ingewikkeld kan zijn, gezien de ruimtelijk inpassing op verschillende schalen: Holland Rijnland, Hart van



Holland, subregionaal, lokaal en dergelijke. Er zal een plek gevonden moeten worden waar alle ruimtelijk claims samen kunnen komen.

- Mevr. Spijker geeft aan dat zij het ruimtelijke proces van Hart van Holland niet zou willen doorkruisen en verstoren door het ruimtelijke proces dat momenteel gevoerd wordt in Holland Rijnland. Mevr. Spies geeft aan dat in Holland Rijnland verband afspraken zijn gemaakt waar het opstellen van de ruimtelijke kaart onderdeel van uitmaakt. Mevr. Spijker stelt deze afspraken niet te willen doorkruisen.
- Dhr. Knappe vraagt zich af wat er binnen Hart van Holland gebeurt dat afwijkt van Holland Rijnland. Mevr. Spies merkt op dat het verstandig is om voor de komende maanden een inventarisatie te maken gericht op de initiatieven die er vanuit Hart van Holland worden genomen en de initiatieven vanuit Holland Rijnland. Zowel Hart van Holland als Holland Rijnland zijn bezig met de ruimtelijke inpassing van energie. Het is verstandig om de processen met elkaar in verband te brengen om dubbelwerk en tegenstrijdigheid te voorkomen. Ook naar de gemeenteraden toe is het van belang dat we duidelijk maken vanuit welk kader we naar de ruimtelijk inpassing kijken. Dhr. Ververs zal de inventarisatie van initiatieven in de regio Holland Rijnland op zich nemen. Daarnaast zal er ook iemand vanuit Hart van Holland deze taak op zich moeten nemen.

16.11 – 16.45

### 03 Sociale- economische kaders voor opwekking duurzame energie

- In het plan van aanpak van de uitvoeringslijn Ruimte en Energie staat opgenomen dat we regionaal sociale- economische kaders ontwikkelen voor het opwekken van duurzame energie. Doel van de sociale- economische kaders is het verkrijgen van draagvlak om de energietransitie te versnellen.
- Mevr. Ingwersen vraagt of de sociale- economische kaders een grote beperking opleggen. Dhr. Maat geeft aan dat de kaders zijn bedoeld als richtlijn en niet als beperking. De kaders zijn 6 juli 2018 in de Stuurgroep besproken, waarna er een aantal aanpassingen zijn gemaakt, waaronder het verwijderen van het aantal hectares waarop duurzame energie opgewekt wordt als criterium.
- De leden van het PHO+ Energie stemmen in met de sociale- economische kaders als hulpmiddel bij de ruimtelijke afweging.

#### Planning uitvoeringslijn Ruimte en Energie

- Dhr. Ververs presenteert de planning van de uitvoeringslijn Ruimte en Energie.
- In mei/juni 2018 zijn er reeds Serious Games georganiseerd voor de gemeenteraden in drie subregionale bijeenkomsten. In november 2018 zullen de Serious Games gespeeld worden met stakeholders.
- Op 21 november 2018 zal het volgende PHO+ Energie zijn waar de eerste contouren van de kaart besproken zullen worden.
- Begin december 2018 zal er een concept vlekkenkaart liggen met ambities voor 2025, met mogelijk een doorkijk naar 2050. Mevr. Ingwersen vraagt naar de betekenis van een vlekkenkaart. Dhr. Ververs geeft aan dat op deze kaart aangegeven zal worden hoe we van plan zijn om 2,5 PJ op te gaan wekken. De potentiële gebieden zullen met vlekken aangegeven worden.
- Het streven is om voor de provinciale verkiezingen van 20 maart 2019 de kaart gereed te hebben en steun/draagvlak vanuit alle gemeenten.
- Mevr. Fles vraagt of er op de kaarten, gebruikt bij de Serious Games, rekening is gehouden met restricties/kantorenstrategie/bedrijvenstrategie. Mevr. Spies geeft aan dat er op de kaarten inderdaad rekening is gehouden met restricties en contouren van veiligheidszones, aanvliegroutes Schiphol, natuurwaarden en dergelijke maar niet met ruimtelijke impact van nieuwe bedrijventerreinen, kantoren, woonwijken etc.
- Dhr. Maat deelt in het kader van de ruimtelijke inpassing mede dat de gemeente Alphen aan den Rijn aanloopt tegen het tekort aan capaciteit bij Liander waardoor er de komende vijf jaar geen initiatieven rondom duurzame opwekking gerealiseerd kunnen worden.

#### *Aanpassingen die opgenomen zullen worden in de planning:*

- De leden van het PHO+ Energie spreken over het belang van het goed betrekken en informeren van de gemeenteraden bij de ruimtelijke inpassing.
- Er wordt besloten dat er een informerende brief via de griffies naar alle gemeenteraden verstuurd zal worden met daarin beschreven de stand van zaken rondom de RES (de Regionale Energietransitie) en specifiek ingegaan zal worden op de ambitie en planning voor van de uitvoeringslijn Ruimte en Energie.
- In de brief zullen in elk geval de volgende punten worden opgenomen:
  1. In november 2018 zal er een verkennende ronde langs alle gemeenteraden gehouden worden gericht op het informeren en ophalen van gedachten op basis van de ateliers en stakeholderbijeenkomsten.
  2. In februari 2019 zal binnen de gemeenteraden besluitvorming plaatsvinden over de ruimtelijke vertaling.



- Mevr. Spies merkt op dat de vraag naar saldering (van het zoet en het zuur) speelt binnen de gemeenteraden. Het is van belang goed na te denken hoe hierop te reageren als portefeuillehouders.
- Een belangrijke randvoorwaarde bij het proces rondom de ruimtelijk inpassing: de inzet en inspanning van de portefeuillehouders, met name richting het college en de raad.
- Mevr. Spies en Dhr. Ververs zullen het proces rondom de uitvoeringslijn Ruimte en Energie verder gaan uitwerken. De portefeuillehouders zullen hiervan op korte termijn op de hoogte worden gebracht.

16.45 – 16.50

#### 04 Lancering website Energieakkoord Holland Rijnland: WijzijnON

- Het platform 'WijzijnON' (dat staat voor: Op weg naar Neutraal) wordt gelanceerd door Jeroen Wielaard van bureau Just.
- De website is openbaar en is gericht op de 18 partners van het Energieakkoord en toekomstige partners zoals woningcorporaties, netwerkbeheerder en bedrijven.  
Er is informatie te vinden over het Regionale Energieakkoord Holland Rijnland, ons uitvoeringsprogramma en ontwikkelingen rondom energietransitie in het algemeen.
- De link naar de website: <https://wijzijnon.nl/>

16.50 – 17.00

#### 05 Ondertekening Convenant Aardgasvrij

- Mevr. Spies, Mevr. Spijker en Mevr. Van Vuuren (Liander) geven een korte inleiding op het Convenant Aardgasvrije Nieuwbouw en Bestaande Bouw Holland Rijnland.
- De handtekening onder dit convenant wordt gezet door de Omgevingsdienst West-Holland, Holland Rijnland, de provincie Zuid-Holland, alle gemeenten in de regio en netbeheerder Liander.
- Dhr. Weber van de provincie Zuid-Holland en Mevr. van der Laan van de gemeente Lisse zijn afwezig en zullen op een later moment ondertekenen.
- Mevr. Spies geeft aan dat met de ondertekening van het convenant de partijen bepalen dat in de regio Holland Rijnland nieuwbouw niet meer wordt aangesloten op aardgas en dat in 2050 in de gebouwde omgeving geen aardgas meer wordt gebruikt voor de verwarming van gebouwen.
- Mevr. Spijker geeft aan dat de meerwaarde van het convenant ligt in het creëren van een gelijk speelveld voor initiatiefnemers in de bouwwereld en daarnaast geeft het een goed signaal af in de regio. Mevr. Spijker noemt een aantal voorbeelden van projecten die nu in uitvoering zijn, zoals: de concrete plannen in Leiden Zuidwest voor de toepassing van Aquathermie en de aardgasvrije en energieleverende woningen van Hooghkamer in Voorhout.
- Mevr. van Vuuren spreekt over het belang van het convenant voor Liander, plannings kunnen op tijd worden afgestemd met andere partijen (bewoners, woningcorporaties etc.) en de omschakelkosten kunnen laag gehouden worden. Samen in één keer keuzes maken, er ligt een belangrijke regisseursrol bij de gemeenten. De kracht van het convenant is niet alleen strategisch, maar er worden ook concrete voornemers uitgesproken maar men direct mee aan de slag kan gaan.
- Na de inleiding van de sprekers gaan de partijen van het Regionale Energieakkoord en Liander over tot ondertekening van het Convenant Aardgasvrije Nieuwbouw en Bestaande Bouw Holland Rijnland.